VIÐMERKINGAR

SAMBAND
EIRIKUR LINDENSKOV
EIRIKUR@SOSIALURIN.FO
TLF 341800

KSF, Tórshavn og útjavning

Dømi upp á inntøkuútjavning við almennum lønum

	Skatsk.innt.	Borgarar	Alm.løn av Skatsk.innt í %	Skatk.innt. Pr borgara	Gjald í útjavning %	Gjald í útjavning kr.	Pr. borgara fyri at koma upp á 145.000	Leggjast aftur at skats.innt.	Skatts.innt. Eftir útjavning	Skats. Innt. Pr borgara	Borgarar	Skats.innt.
Fugloyar	8.927.066	45	16	198.379					8.927.066	198.379	45	8.927.066
Tórshavnar	3.197.543.488	19.328	30	165.436	**6**	**191.852.609**			3.005.690.879	155.510	19.328	3.005.690.879
Leirvíkar	137.061.974	858	20	159.746					137.061.974	159.746	858	137.061.974
Kvívíkar	94.514.483	607	26	155.708	**2**	**1.890.290**			92.624.193	152.593	607	92.624.193
Húsar	8.793.098	59	26	149.036			0	0	0	149.036	59	8.793.098
Gøtu	158.331.887	1.067	17	148.390			0	0	158.331.887	148.390	1.067	158.331.887
Sørvágs	158.814.290	1.074	14	147.872			0	0	158.814.290	147.872	1.074	158.814.290
Sunda	227.282.940	1.559	20	145.788			0	0	227.282.940	145.788	1.559	227.282.940
Fuglafjarðar	226.775.976	1.564	17	144.997			3	4.024	226.780.000	145.000	1.564	226.780.000
Kunoyar	20.726.545	144	15	143.934			1.066	153.455	20.880.000	145.000	144	20.880.000
Runavíkar	521.765.073	3.642	18	143.263			1.737	6.324.927	528.090.000	145.000	3.642	528.090.000
Vestmanna	176.125.057	1.237	21	142.381			2.619	3.239.943	179.365.000	145.000	1.237	179.365.000
Nes	172.003.425	1.223	17	140.641			4.359	5.331.575	177.335.000	145.000	1.223	177.335.000
Klaksvíkar	688.469.521	4.898	22	140.561			4.439	21.740.479	710.210.000	145.000	4.898	710.210.000
Sandavágs	105.555.203	754	18	139.994			5.006	3.774.797	109.330.000	145.000	754	109.330.000
Hvalbiar	106.465.175	770	16	138.266			6.734	5.184.825	111.650.000	145.000	770	111.650.000
Tvøroyrar	252.276.915	1.825	26	138.234			6.766	12.348.085	264.625.000	145.000	1.825	264.625.000
Eiðis	97.817.127	716	19	136.616			8.384	6.002.873	103.820.000	145.000	716	103.820.000
Húsavíkar	18.564.722	137	17	135.509			9.491	1.300.278	19.865.000	145.000	137	19.865.000
Skálavíkar	24.463.445	182	15	134.415			10.585	1.926.555	26.390.000	145.000	182	26.390.000
Miðvágs	141.903.775	1.095	20	129.592			15.408	16.871.225	158.775.000	145.000	1.095	158.775.000
Funnings	10.582.058	83	33	127.495			17.505	1.452.942	12.035.000	145.000	83	12.035.000
Vágs	178.115.128	1.417	20	125.699			19.301	27.349.872	205.465.000	145.000	1.417	205.465.000
Sjóvar	129.590.811	1.038	18	124.847			20.153	20.919.189	150.510.000	145.000	1.038	150.510.000
Porkeris	43.909.572	352	31	124.743			20.257	7.130.428	51.040.000	145.000	352	51.040.000
Hvannasunds	55.917.600	450	16	124.261			20.739	9.332.400	65.250.000	145.000	450	65.250.000
Sands	73.013.912	594	28	122.919			22.081	13.116.088	86.130.000	145.000	594	86.130.000
Skopunar	58.131.130	482	20	120.604			24.396	11.758.870	69.890.000	145.000	482	69.890.000
Viðareiðis	40.976.673	344	16	119.118			25.882	8.903.327	49.880.000	145.000	344	49.880.000
Hovs	15.204.666	129	18	117.866			27.134	3.500.334	18.705.000	145.000	129	18.705.000
Sumbiar	45.181.428	386	16	117.050			27.950	10.788.572	55.970.000	145.000	386	55.970.000
Svínoyar	6.386.643	55	23	116.121			28.879	1.588.357	7.975.000	145.000	55	7.975.000
Skúvoyar	7.042.019	61	28	115.443			29.557	1.802.981	8.845.000	145.000	61	8.845.000
Fámjins	15.102.341	133	33	113.551			31.449	4.182.659	19.285.000	145.000	133	19.285.000
	7.223.335.166	**48.308**	**24**	**149.527**								**7.235.621.327**

GG: Talvan vísir skattagrundarlagið hjá kommunumu í Føroyum í 2005, áðrenn frádráttir o.s.fr. Áhugaði kunna sjálv rokna út hvussu ein tílík skipan kemur at ávirka kommunuskattin í avverandi kommunu.

JÓHAN CHRISTIANSEN
Leirvík

Nú hava vit gjøgnum longri tíð hoyrt stýrisformannin í KSF mótmæla einari møguligari útjavning. Hann hevur m.a. ført fram, at KSF hevur kannað møguleikanar við eini útjavning, og er komin til ta niðurstøðu:

1. Tað loysir seg ikki at útjavna

2. At bert 3% av kann útjavnast.

3. At tað bert ber til at útjavna uml. 5 mió.

Vit sum eru kommunupolitikkarar hava nú í longri tíð bíða eftir, at KSF fór at kunngerða okkum, hví ein útjavningarskipan ikki er neyðug, og hvussu teir koma til nevndu úrslit.

Uppfinna tann djúpa tallerkin

Um KSF kemur við einum útspæli viðvíkjandi útjavning, so verður tað helst ein skipan sum hevur til endamáls at fyribyrgja, at Tórshavn missur nakað av síni inntøku. Skuldi eg loyvt mær at gitt, so vilja teir koma við eini skipan, har hugt verður eftir útreiðslum fyri ymisk málsøkir, og síðani skulu pengar flytast til og frá Tórshavn.

Sum manga er ført fram, so eru nógv børn í Tórshavn, og tískil skal kommunan fáa pengar úr skipani. Og so til tey gomlu. Av tí tað lutfallsliga eru fáa eldri í Tórshavn, so skal kommunan gjalda til eina skipan. Við øðrum orðum, so vera pengar fluttir aftur og fram.

Fyri at halda skil á hesum, so verður helst ein nýggjur stovnur settur á stovn, og hvar vænta tit hann fer at hava bústað?

Tórshavn er KSF

Hetta tykist av vera veruleikin. Tórshavn vil ikki hava eina útjavningarskipan, og tískil vil KSF heldur ikki hava eina. Hetta sjálvt um allar hinar 6 limakommunurnar í KSF høvdu fingið fleiri pengar at arbeiða við, um ein inntøku útjavning hevði verið nýtt. Og talan er ikki um smáðar nøgdir heldur. Serstakuliga Vágs-, Tvøroyrar- og Sands kommunur høvdu fingið eitt skump í rætta rætning.

Hví almennar lønir

Tað eru nógvar orsøkir til, at eg havi hug at brúka almennar lønir, tá tosa verður um útjavning. Fyri at nevna nakrar grundgevingar, so:

Treyt fyri skipanini er: Tær kommunur har almennar lønir av skattskyldugu inntøkuni eru størri enn miðal fyri landið, og har skattskylduga pr borgara er hægri enn miðal, skulu gjald inn í skipana.

1. Gjalda vit øll landsskatt, og tískil eisini tær almennu lønirnar.

2. "Umboðanin" við almennum lønum eru skeiv longu í dag. T.d. vera uml. 55% av almennu lønunum útgoldnar til fólk, sum hava bústað í Tórshavn. Hetta sjálvt um bert uml. 40% av íbúgvunum í Føroyum búgva í Havn.

3. Ein tílík skipan vil taka broddin av tí stóra trýstinum, fyri at skapa nýggj almenn arbeiðspláss, samstundis vilja teir stovnar ið skulu byggjast í framtíðini, vera lagdir har teir eru best egnaðir. Serstakuliga tá hugsa verður um eldraøkið. Tað tykist sum um kjakið um hvar ellisheim skulu byggjast, er ikki grunda í tørvið, men hvar stovnurin kann skapa nøkur arbeiðspláss.

Men lat meg rætta eina misskiljing við tað sama. Mítt uppskot er ikki at man einast skal hyggja eftir hvussu stórur partur av skattskyldugu inntøkuni kemur frá almennum lønum. T. d. at um ein kommuna hevur nógvar almennar lønir, so skal hon gjalda til eina kommunu sum hevur fáar, líka mikið hvør inntøkan er.

Tað eg havi skotið upp er, at í teimum kommunum har skattskylduga inntøkan er hægri enn miðal fyri alt landið, og har almennar lønir eru ein størri partur av inntøkuni, enn miðal fyri landið, skulu gjalda inn í skipana.

Síðani skulu tær kommunurnar sum hava lægst inntøku, fáa útgoldið úr grunninum.

Á talvuni síggja vit, at summar kommunur fáa væl meira av peningi at arbeiða við pr. borgara eftir eina útjavning, sjálvt um parturin av almennum lønum, er væl størri enn miðal er fyri landið.

Av tekniskum áðum, so verður ein talva við einum uppskotið víst í blaðnum, og ikki á internetinum.

Inntøku útjavning, ikki útreiðslujavning

Grundleggjandi meini eg, at vit ikki eiga at brúka eina útreiðslu útjavning. Orsøkin er tann, at kommunurnar hava møguleika at raðfesta, og stýra sínum egnu útreiðslum.

Vit hoyra dag og dagliga um, at tær størru kommunurnar hava fleiri útreiðslur, enn tær smærru hava. Hetta er ein misskiljing.

Allar kommunurnar í Føroyum arbeiða undir sama lógarverkið. Tvs. at lógin um barnaansing er eins væl galdandi í Porkeri sum í Klaksvík.

Eisini er vert at leggja til merkis, at um pástandurin um at størri kommunur hava størri útreiðslur er sannur, so er tað meiningsleyst at føra fram, at kommunurnar skulu gerast størri. Tí hví skulu tær tað, um tað hevur við sær, at útreiðslurnar einast gerast nógv størri?

Er ein útjavningarskipan avlagandi?

Sum útgangsstøði vil eg siga, jú hon er. Men ein fortreyt fyri kapping millum kommunurnar er, at tær kunna kappast útfrá einum støði, sum líkist hvørjum øðrum. Av ymiskum orsøkum, so hava allar kommunur í dag ikki sama møguleika at arbeiða útfrá. Talan kann vera um landafrøði, ferðasamband o.s.fr.

Hetta eru ikki ókend fyribrygdir, og vit kenna til sama trupulleika á ørðum økjum. M.a. tá talan er um telesamskiftið.

Kall fekk stórar kappingar fyrimunir í eina tíð, so teir fingu møguleikan at koma í gongd. Sama ætlar man at gera við SEV. So hví ikki tá talan er um kommunur?

Vi eini útjavningarskipan í eina tíð, so kunna allar kommunurnar í landinum fáa møguleikan at fremja átøk, so fólk aftur føla at býir og bygdirnar uttanfyri miðstaðarøkið, hava nakað at bjóða teimum.